

RENNDO: Æ•ataake feewde e Yaay Sinna Baydi ã'aÅ (1939-2009)

Soumis par IBRAAHIIMA MALAL SAAR
25-01-2019
Derniã're mise ã jour : 25-01-2019

{xtypo_dropcap}K{/xtypo_dropcap}o adii fof, mi juuriima annoore maa, miÉ—o ñaagoo Alla nde oo É“ataake tawata maa e aljannaaji É—i Alla resani malaaÉ“e mum. O woppi gaa ko jam, yettere Alla alaa fof ko vuri wuurde e silude! Ko neÉ—É—o dañi waasi fof, yoo dakmito e foofde e yahde haajuuji mum tawa ko e kisal e cellal.

DuuÉ“i

sappo nani gila ñande pin-É—aa, goÉ—É—in-É—aa yiÉ“e mah wuro ngoo sabu gacce yahde a waynaaki-É“e. Æ•ee payi yanngeeji dow jeei, É“ee njehi haajuuji kaawniiÉ—i É—i hay gooto meeÉ—aa anndirde-É“e! Umar Malal miñi am, mo jaÉ“ataa waalde ladde hay gootol sabu wonde deenoowo jinnaaÉ“e.

Umar wondi

e mon aan e baaba gila jibinaa. MeeÉ—aani waalde ladde! KaÅ ko ne o finii, o wiyo omo yaha balÉ—e tati tan ngam joom suudu makko ena heÉ“tii. Umar fof e tiiÉ—eede É“esngu mum, joom suudu mum jahÉ—o É“adoyaade jinnaaÉ“e mum haa Alla hokka É—um jam, yaltude mo galle oo ena haaÉ“nii e makko sanne! Umar finii dawii, hay gooto anndaa ko o miijotoo e É“ernde amkko, walla ko muusata mo wonde hakkunde laawol, ngol ena ummii to mah, ngola ena fayi to bookoÆ‘el makko ngel o meeÉ—aani tawo yiyde!

AÉ—a

anndi a waawaa Æ‘eewde Umar haa gite mon laaÉ“da, mbiyaa-É—um "mi yehii", wonataa. AÉ—a anndi kadi won mo mbaynoto-É—aa, wiyat-maa ko nawor am, te ko noon foti e mum. Oon woni funeere maa Huray Sammba. Oon mo nganndu-É—aa ena saÉ—i ko yaltata wuro ngoo, kañum ne dawii faade Foonde Elimaan.

A finii, a jooÉ—iima É—o nokuyel maa É—o mbirdataa ñande fof, É—o kala garÉ—o tawat-maa aÉ—a jogii kurus maa. ÆŠoon É—o njooÉ—oto-É—aa waktuuji juutÉ—i, a dillataa, a haalataa, so wonaa ko maandinir-É—aa yitere walla junngo. Ko noon haa wirduuji maa timma, alaa ko telÉ“intu-maa.

Nde wonata majaango É“aawo nde kaljit-É—aa, a seertii e jooÉ—nde. Nde wonnoo ko jooÉ—nde woni ko É“anndu maa nduu añi, kooÉ—aade e doole mum, e haajuuji mum wonaa ko mah. Ngati aÉ—a waawnoo wiyde a waÉ—ataa hay baÉ—te, sabu a jibinii waÉ—anooÉ“e-ma. Kono teewu ngu ñaametaake, nguru ngu juuletaake, oon woodani É—um tan ko ittude doole mum waÉ—a e golle, daroo, dadoo. Kum É—uum ngadi-É—aa tinndinde-mi tumaaji É—i ngaameela wiyata ena foola mi, mi saloo dawde gese!

Falo

maa meeÉ—aani sooyde. Lowre maa hay ceeÉ—u, ena sukki gip aawdi faataato (padaas) sabu a yiÉ—aa ndunngu bettu-maa, a yiÉ—aa caaÉ—i kawa a tinaani. Faawru maa meeÉ—aa laggude sabu dumunna haa dumunna arta, gaweeje, butaali, ñewe e faataato ena jowii haa e tiba! Fof alaa heen ko waÉ—É—i-maa. Ko añde loritaade tan e wiyde ngaddee!

Ñande heen a

telloyiima to falo maa toh, e tufnde Caski tolno galle oo tan beÆ‘! A sufii tamaate maa boÉ—eeje coy, É“utte, É—elkooje. AÉ—a sufa, aÉ—a weddondira

daaÉ—e e arÉ“e Æ’oogde. So alaa telliiÉ—o, ngonaa e yimde, oolel maayo ngoo ena ñemtina daande laa, ena sefoo, ena yano-maa. Woni galle, walla pale, kala jiyÉ—o-ma, haaju mum bonii so wonaa haalda e mah, njalon, njanondiron, kaalon, kaaldon. Woni mawÉ—o e suka, alaa mo wirtoto-maa tan salmina, É“enna. Æ³oogooÉ“e cela É—o galle É—oo ngam yiyde ma, dawoo É“e gese cela salminde. Hay addoyÉ“e jaamde pukka bahe mum'en damal galle, ngara njooÉ—oo, so aÉ—a jogii curÉ“el, njarnaa É—um'en. So alaa, loonde maa É“uuÉ“nde ndee yeeÉ“aani firigoo walla koysilateer!

Paan maa

heewii tamaate, a roondiima a artii galle. Ngoo falo ngo pasni-É—aa, kormi-É—aa sabu moÆ'Æ'ere mum, ittere mum, a jaÉ“aani suuÉ—de É—um kabungal maa yahde. ÆŠuum ko hollude hobo hakkunde maa e maggo wayi tiiÉ—de. Hakkunde maa e leydi nguurnoori woni É—oon ko siirlu Alla. Ko leppi mayri kadi njogor-É—aa suddaa. Ndi suur-maa e aduna, ndi suddu maa e maayde. Ñalnde heen Alla anndi ko kaaldu-É—aa e mayri. Hay oolel ñukkindiiÉ—o ena werti noppi, nanaani. Kono won ko kaaldu-É—on. Won É—o mbaynondir-É—on. Ko aan e maggo tan nganndi.

Kono won goÉ—É—o mo a hulaani waynaade

sabu aÉ—a anndi ko tiiÉ—É—o, ko celluÉ—o É“ernde. KaÉ“É—o e konuuji gila timmaani sagata. Tacci maaje kaaÉ—É—e haa Orop ena felloyaa. Alla artiri-mo e leydi ndii omo hisi. O woppani hare wuurnude e hisnude É“eÁngu haa Alla itti mo e gure teeru, o artiri galle oo e Fuuta.

Nde

baaba felliti eggude gure teeru arta e Fuuta, ko e kitaale É“urÉ—e bettude sabu toÉ“aani, ilaani. Ko ñaamete alaa, jawdi ena wofii, yimÉ“e ena njootaa. Garmoono Fuuta fof dogtii, faati gure mawÉ—e É“urÉ—e É“uuÉ“de, É—o loritaaka e toÉ“ooji. ÆŠoon É—o kaalis waawi soodde nguura. Fuuta, hay so aÉ—a jogii kaalis, ko soodaa alaa. LiÉ—É—i ngoodaani, teewu haalaaka. Jawdi wofoto haa natta waawde daraade, hirsee, weddee! ÆŠum fof yiyaama.

Baaba

haaÉ—aani tan e egginde galle oo faatude Fuuta. O yeeyii gese, o yeeyii galle tee wonaa dañal ceede yeeyni-mo. YimÉ“e mbiyi-mo: "Mbete ko a kaangaaÉ—o? NeÉ—É—o ena yeeya galle e wuro teeru?". O wiyi niÉ—mi ko so Fuuta mettii, mi horoo artude sabu waasde jogaade É—o paa-mi gaay! Ngati joginooÉ“e galleeji e gure teeru fof "kootii", jote ndgonii É—um'en. Baaba ko bajjo gorko. Kadi ko kañum woni kodda. Alaa ko artiri mo so wonaa o yiÉ—aa woppude É—o o ummii wonta wiidnde. Kono ko É“uri joggude e ko artiri mo woni hade É“esngu yoolaade, moÉ—ee e leÆ'Æ'i, pine e É—emÉ—e goÉ—É—e.

Oon jahÉ—o haa arti. DaÉ—i fetelaaji e bommbooje.

Fooli heege e joote, haÉ“i e jarabi neemaade É—o a jeyaaka, oon a hulaani wiyde É—um yontii aÉ—a yaha. Baaba a waawaa anndude ko muusata É—um, a waawaa annude so won ko faayni mo, sabu o hollataa. Ko o deÆ'Æ'uÉ—o tan, ko o mooftuÉ—o tan, muñoowo tan. Baaba dañii hannde duuÉ“i teemedere e tati. Ena wuuri ena selli hay so É“anndu tampii haÁkadi. EÉ—en nduwoo nde o heddotoo e jese men kadi haa É“ooya.

A joÉ—É—inii tamaate maa hakkunde galle, tamaate É—e falo maa hokku-maa yo a yooÉ“o e yolnde juutnde nde njogor-É—aa ndee.

Mi

wayrii yiyde ma duuÉ“i seeÉ—a. Laddeejji ena keewi kalfaandi. A jeyaa

hoore maa saka ko tampantaa koo. EÉ—en kaalda ko juuti e É“oggi. AÉ—a muusaa yolnde wonÉ—nde hakkunde men ndee, kono aÉ—a jaÉ“ri Alla. Ndeke mi faamii ko heewi ko jooÉ—i-É—aa e nokku maa juuldude, ko miin woni a hakkille maa. Mi e am duwawuui maa payi. Sabu afo gorko won É—o heedi e yumma saka noon mo a heÉ“aani wuurdude ko heewi, Alla e jaÁ‘É—eeli tamde É—um, ena woni e laddeji gila heÉ“aani duuÉ“i sappo!

Oon jamma,
mi leliima law, gaay e Waala-Fenndoo. Jamma Hoore-Biir feewde Dewo 25 Siilo 2009. MiÉ—o wulaa jaw, É“anndu ena warña. Kadi miÉ—o siñña. Njahmi É“ammi lohi am É“oornii, mi. Kono jamma oo ena woÉ—É—a tan miÉ—o É“eydoo haaÉ“de. Haa weetndoogo nde É—aanii mi. Ndeke oo tuma, a mooytiima a yaltii aduna. Kono mi tinii. Mi.waawaano annudude oo jamma ko waÉ—i-mi nih, kono miÉ—o yenanaa won ko joli. Weeti, pin-mi, keddii mi e leeso, miÉ—o miijoo no mbaa-mi e jammaagu hee no wayi haaÉ“naade. MiÉ—o woppi noddirde am ena ñifi. Mi ejaani ko koli. Æ•e noddi ha É“e tampi, ngal habrude mi, kono É“e keÉ“aani. Mi annadaa ko waÉ—i ñalnde heen, mi huÉ“É“aani telefon am haa beetawe.

Woodi konnguÉ—o galle! Mi ummiima,
uddit-mi, kawru-mi e wulaango. ÆŠoon tan hakkille am fayi e baaba. Mi waawaano waasde miijaade baaba sabu duuÉ“i mum, kono wonaa duuÉ“i noddata piÉ—taali laakara. Ndeen, o wiyi mi saÁ‘kii ko neenam. Hakkille am horii iwde e baaba sabu ko waawi wonde heen fof, hannde ko kaÁ‘ko tan njurmii mi. ÆŠoon kuÉ“É“u-mi noddirde am. Ndeke mi woppaanaa konngi haa keewi ena kabra mi ruttaare maa.

Ñalawma waawaa muusde haa heÉ“a tuma mo nan-É—aa jinnaaÉ—o maa saÁ‘kiima. TeeÁ‘ti kadi e jinnaaÉ—o debbo no wayi yurminaade! Noddu-mi baaba. MiÉ—o siñña faayre no muuseeki jogori waÉ—de mo. O wiyi yummaa maayi ko maayde yooÉ—nde. Hay gooto tinaani. Nder jamma nde yimÉ“e fof É—aanii. YiÉ—É“e makko fof njaltii wuro ngoi, hay gooto tawaaka. ÆŠoo É—o kaaldat-mi e mah É—oo aduna oo fof arii. Gila e wuro ngoo, haa gure saraaji, hay gooto heddaaki. KamÉ“e fof eÉ“eni É—oo. Galle oo, haa boawal fof ko yimÉ“e. Amin njiÉ—i wirnude mo, kono Umar wiyi ko maa fadee.

Min kaaldi ko juuti. Mbiy-mi ma mi noddu Umar ngam famminde mo so dañaaama, yoo É—accit-É“e É“e mbirna yaay ko yaawi. Ko Alla waÉ—i mo luutaaÉ—o, kadi ko Yaay waÉ—i mo luutaaÉ—o, so annudude no É—um wayata muusde e makko. Umaar laawiima toon, nana ummii Bannjuli ena ara. Kono o jaÉ“ii yo É“e mbirnu tuma nde kaaldu-mi e makko. Ko baawÉ—e Alla sabu hay so o woniino É—oon, alaa ko o waawi.gaynude ko wonÉ“e toon É“ee mbaawaa.

DuuÉ“i sappo hannde ko cuddi-É—aa leppi leydi, mi meeÉ—aa jooÉ—aade hojom mi miijaaki ma. Sabu ko É“ur-É—aa anninde mi e aduna koo, ko É—uum woni ko É“ur-mi jaggude: woni yiÉ—de hoore mum, annudude e fasnaade leñol mum. Fof noon woni hoore ko waawde É—emngal mum sabu ko kannagal soomi ndimaagu, woni É“oggol hakkude neÉ—É—o e leñol mum. Ena jeyaa e ko itti baaba to É—emÉ—e goÉ—É—e njaalii toh, artiri galle oo É—o Pulaar laami, alaa mo renndi nguun laamu. ÆŠoo woni Fuuta, É—oon woni Laaw, É—oon woni hakkunde maaje, É—oon woni Cubalel wuro Kunta. Ko É—oon leli-É—aa hannde. Seydi ÑaÁ‘ yoo toon won fooforde maa.

Ibraahiima Malal Saa

{mosloadposition facebook}

{mosloadposition adsense}